Секція 6. Організаційно-правові основи антитерористичної безпеки держави

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кіра БАКУШИНА, навчально-науковий інститут цивільного захисту,
навчальна група ЦЗк - 24-1
НК – Максим ДЕМЕНТ, канд. пед. наук, доцент
Національний університет цивільного захисту України

Антитерористична безпека є невід'ємною складовою національної безпеки України та визначає здатність держави ефективно протидіяти загрозам терористичного характеру. Вона формується на основі комплексної системи правових, організаційних і практичних заходів, спрямованих на попередження, своєчасне виявлення та нейтралізацію потенційних терористичних проявів, захист населення, критичної інфраструктури та стратегічно важливих об'єктів. Сучасні умови, зокрема збройна агресія проти України, активізація гібридних загроз і підвищення ризику диверсійно-терористичних актів, вимагають постійного вдосконалення організаційно-правових механізмів забезпечення антитерористичної безпеки. Це передбачає інтеграцію державних структур, силових відомств, органів місцевого самоврядування та операторів критичної інфраструктури у єдину систему реагування на загрози, розробку сучасних нормативних документів, проведення навчань і тренувань, а також активне впровадження технологічних рішень для своєчасного запобігання і локалізації терористичних проявів. Підвищення рівня правової культури та професійної підготовки всіх суб'єктів, залучених до забезпечення антитерористичної безпеки, дозволяє забезпечити комплексний та системний підхід до захисту національних інтересів України.

Базисом для цього виступає нормативно-правова база. Її основу становить Закон України «Про боротьбу з тероризмом», який закріплює правові та організаційні засади протидії тероризму, визначає повноваження державних органів і механізми реагування на терористичні загрози. Положення Конституції України, а також інші законодавчі акти у сфері національної безпеки, діяльності правоохоронних органів та цивільного захисту доповнюють цей фундамент і забезпечують правову єдність у протидії терористичним проявам. У зв'язку з введенням воєнного стану, посиленням гібридних загроз і зміною характеру потенційних атак, нормативна база постійно оновлюється та адаптується до сучасних умов. Особливу роль у цьому процесі відіграють підзаконні акти та внутрішні регламенти, що регламентують діяльність Служби безпеки України, Національної поліції, Державної прикордонної служби, ДСНС і Збройних Сил України, а також механізми взаємодії між ними для забезпечення своєчасного реагування, координації дій та мінімізації наслідків терористичних проявів. Завдяки цьому забезпечується комплексний підхід до протидії тероризму та захисту національних інтересів України в умовах сучасних загроз.

Наявність чіткої правової бази створює можливість формування ефективної організаційної структури забезпечення антитерористичної безпеки на всіх рівнях державного управління. Центральним координаційним органом виступає Антитерористичний центр при Службі безпеки України, який інтегрує представників ключових державних органів, силових структур і спеціалізованих служб для оперативного реагування на загрози терористичного характеру. На регіональному та

місцевому рівнях функціонують оперативні штаби, відповідальні за запобігання терористичним актам, своєчасне виявлення потенційних загроз і ліквідацію їхніх наслідків. Ключовим елементом системи є міжвідомча взаємодія, що забезпечується через ефективний обмін інформацією, проведення спільних навчань, тренувань і впровадження уніфікованих стандартів реагування на надзвичайні ситуації. Така комплексна структура дозволяє забезпечити не лише швидке реагування на терористичні прояви, а й підвищити загальний рівень готовності держави до протидії сучасним гібридним та асиметричним загрозам.

Водночас для забезпечення високої ефективності системи антитерористичної безпеки недостатньо лише наявності організаційної структури. Необхідно визначати стратегічні пріоритети її розвитку та постійно вдосконалювати ключові елементи функціонування. Такими пріоритетами є: модернізація нормативно-правової бази з урахуванням новітніх форм терористичної діяльності, включаючи кібертероризм, інформаційні атаки та інші асиметричні загрози. Важливим напрямом є також посилення профілактичної складової: формування довіри населення до правоохоронних і спеціалізованих органів, підвищення правової свідомості та відповідальності за фінансування терористичної діяльності.

Сучасні технологічні засоби, такі як інтегровані системи відеоспостереження, аналітика даних, автоматизовані платформи раннього виявлення загроз і комплексні рішення кіберзахисту, стають ефективними інструментами в протидії терористичним проявам. Особливу роль відіграє міжнародна співпраця, зокрема у форматі партнерства з ЄС та НАТО, що забезпечує обмін досвідом, впровадження передових стандартів безпеки та спільні заходи з попередження загроз.

Дуже важливою є активна участь громадянського суспільства, яка забезпечує комплексний захисний ефект. Інформування населення про правила безпечної поведінки в умовах загрози, проведення просвітницької діяльності громадськими організаціями та зміцнення довіри до державних інституцій створюють соціальне середовище, де ризик здійснення терористичних актів істотно знижується. У підсумку, комплексна взаємодія держави, силових структур, громадянського суспільства та міжнародних партнерів формує цілісний, адаптивний та ефективний механізм забезпечення антитерористичної безпеки України.

Отже, організаційно-правові основи антитерористичної безпеки є міцним фундаментом для захисту населення, критичної інфраструктури та стратегічно важливих об’єктів від сучасних загроз. Їх ефективність залежить від поєднання чіткої законодавчої бази, узгодженої координації між державними структурами та силовими відомствами, використання передових технологій і активної участі громадянського суспільства. В умовах воєнних викликів, гібридних загроз та терористичної діяльності комплексний підхід, своєчасне оновлення нормативних актів та ефективна взаємодія на національному й міжнародному рівнях є ключовими чинниками стабільності та стійкості системи безпеки України. Інтеграція всіх цих елементів дозволяє створити динамічний механізм, здатний запобігати загрозам та мінімізувати їхні наслідки для суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Доступно: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 24.09.2025).

2. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 р. № 638-IV [Електронний ресурс]. – Доступно: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15 (дата звернення: 24.09.2025).

3. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII [Електронний ресурс]. – Доступно: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19 (дата звернення: 24.09.2025).